

KLINICKÁ PSYCHOLÓGIA

Otázky pre štátnu skúšku z odborného predmetu

2024

(Mgr. Mária Kozelková, PhD.)

Subdisciplíny:

Psychodiagnostika dospelých a detí
Poruchy psychického vývinu
Psychoterapia

1. Náplň a základné problémy klinickej psychológie

Klinická psychológia ako aplikovaná disciplína, špecializácia klinickej psychológie, možnosti uplatnenia klinického psychológa;
Etické zásady a normy klinického psychológa

2. Konceptia normality, základné pojmy v klinickej psychológii s dôrazom na oblasť psychopatológie; diagnóza a klasifikačné systémy

Normalita (štatistická koncepcia, sociálno-normatívna koncepcia, adaptačno-funkčná koncepcia) abnormalita;
Klasifikačné systémy, osový systém MKCH-10 – porovnanie s DSM 5 (rozdiely);
Psychopatologické termíny (znak, symptóm, dysfunkcia, stav, rys, syndróm, epizóda, porucha, choroba...)

3. Etiológia psychických a psychosomatických porúch

Rozdelenie etiologických faktorov, endogénne – biologické aspekty, genetické aspekty (problém fenotypu psychických porúch), neurobiologické aspekty (funkčná špecializácia hemisfér a kognitívne deficity), psychogénne faktory (psychotrauma, konflikt, frustrácia, deprivácia, úzkosť, stres)

4. Neurotické, stresom podmienené a somatoformné poruchy I. (vstup – etiológia, fobicko-anxiózne poruchy, úzkostné poruchy, obsedantne-kompulzívna porucha, reakcie na ťažký stres a adaptačné poruchy)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

5. **Neurotické, stresom podmienené a somatoformné poruchy II.** (vstup – etiológia, disociatívne alebo konverzné poruchy, somatoformné poruchy, neurasténia; depersonalizačný a derealizačný syndróm)
- Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
 - Klinický obraz – základná symptomatológia
 - Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
 - Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
 - Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
 - Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)
6. **Poruchy osobnosti I.** (vstup – etiológia, Cluster A, B)
- Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
 - Klinický obraz – základná symptomatológia
 - Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
 - Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
 - Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
 - Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)
7. **Poruchy osobnosti II.** (vstup – etiológia, Cluster C, D) **návykové a impulzívne poruchy, poruchy pohlavnej identity a poruchy sociálnej preferencie**
- Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
 - Klinický obraz – základná symptomatológia
 - Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
 - Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
 - Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
 - Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)
8. **Psychotické ochorenia a poruchy s bludmi** (psychóza, schizofrénia, mánio-depresívna psychóza, iné)
- Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
 - Klinický obraz – základná symptomatológia
 - Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
 - Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
 - Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
 - Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

9. Afektívne poruchy (depresia, mánia, bipolárna afektívna porucha, recidivujúca depresívna porucha, pretrvávajúce afektívne poruchy – cyklotýmia, dystýmia)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

10. Neurokognitívne (organické) duševné poruchy (demencia a jej kvality, demencia pri iných chorobách, organický psychosyndróm, psychické poruchy a ochorenia organickej etiológie)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

11. Poruchy psychiky zapríčinené užívaním návykových látok I. (etiológia, syndróm závislosti, abstinčný syndróm, delírium, zneužívanie návykových látok, akútna intoxikácia, alkoholové závislosti)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

12. Poruchy psychiky zapríčinené užívaním návykových látok II. (opiátové závislosti, kanaboidné závislosti, závislosť od sedatív a hypnotík, kokaínová závislosť, závislosť od psychostimulačných látok, poruchy psychiky zapríčinené užívaním halucinogénov, tabakové závislosti, závislosti zapríčinené užívaním prchavých rozpúšťadiel)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)

- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

13. Psychické poruchy spojené s fyziologickými a somatickými faktormi I. (etiológia, poruchy príjmu potravy – mentálna anorexia, mentálna bulímia)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálne – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

14. Psychické poruchy spojené s fyziologickými a somatickými faktormi II. (etiológia, neorganické poruchy spánku, neorganické poruchy spánkového rytmu, somnambulizmus, nočná hrôza a nočné mory, sexuálne dysfunkcie nezavinené organickou poruchou)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálne – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

15. Neurovývinové poruchy I. (etiológia, poruchy vývinu reči a jazyka, poruchy vyšších školských zručností, poruchy vývinu pohybovej funkcie)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálne – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

16. Neurovývinové poruchy II. (etiológia, porucha autistického spektra, detské psychózy a schizofrénia)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

17. Neurovývinové poruchy III. (etiológia, hyperkinetické poruchy – ADHD, ADD, poruchy správania)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

18. Neurovývinové poruchy IV. (etiológia, emočné poruchy v detstve, poruchy sociálneho fungovania v detstve – elektívny mutizmus, reaktívna porucha adaptability u detí, tikové poruchy)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

19. Psychosomatika I. (Psychologické aspekty pri telesnej chorobe, psychogénne činitele pri vzniku a priebehu telesnej choroby – základné termíny, správanie typu A, B, alexithýmia, D typ osobnosti, kardiovaskulárne, kožné a gastrointestinálne ochorenia)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)

- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

20. Psychosomatika II. (psychosomatické ochorenia v gynekológii, tehotenstvo, respiračné ochorenia)

- a) Postavenie v klasifikačných systémoch (MKCH – 10, DSM 5)
- b) Klinický obraz – základná symptomatológia
- c) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- d) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- e) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- f) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

21. Psychológia bolesti (etiológia, delenie bolesti, diagnostika a liečba bolesti psychologickými prostriedkami)

- a) Klinický obraz – základná symptomatológia
- b) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- c) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- d) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- e) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

22. Únava – chronický únavový syndróm, burn-out syndróm; depresia ako sekundárny príznak telesného ochorenia (príčiny, telesné prejavy)

- a) Klinický obraz – základná symptomatológia
- b) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- c) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- d) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- e) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

23. Psychoonkológia, problematika smrti a proces smútenia, paliatívna starostlivosť

- a) Klinický obraz – základná symptomatológia
- b) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- c) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- d) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)

- e) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

24. Suicidalita

- a) Klinický obraz – základná symptomatológia
- b) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- c) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- d) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- e) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

25. Gerontopsychológia (špecifické zmeny psychických a kognitívnych funkcií vo vyššom veku, manifestácia psychických porúch)

- a) Klinický obraz – základná symptomatológia
- b) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- c) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- d) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- e) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

26. Patopsychológia (psychológia osôb s postihnutím – porucha intelektu, sluchové, zrakové a telesné postihnutie, narušená komunikačná schopnosť)

- a) Klinický obraz – základná symptomatológia
- b) Diferenciálno – diagnostické kritériá (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
- c) Možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie psychodiagnostických metód)
- d) Možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
- e) Dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

27. Psychofarmakológia a psychofarmakoterapia (definícia a klasifikácia psychofarmák, vplyv psychofarmák na psychickú činnosť človeka, možnosti a limitácie, psychofarmakológia ako podporná terapia)

Literatúra:

- American Psychiatric Association (2015). Diagnostický a statistický manuál duševních poruch. Hogrefe.
- Baštecká, B. a kol. (2003). Klinická psychologie v praxi. Praha: Portál.
- Heretik, A., Heretik. A., jr. a kol. (2007): Klinická psychológia. Psychoprof.
- Hort., Vl., Hrdlička, M., Kocourková, J., Malá, E. a kol. (2000): Detská a adolescentní psychiatrie. Praha: Portál
- Kratochvíl a kol. (2000). Základy psychoterapie. Grada.
- MKCH – 10 Duševní poruchy a poruchy chování. (1996, 2013). Praha: Psychiatrické centrum.
- Smolík, P. (1996). Duševní a behaviorální poruchy. Maxdorf.
- Svoboda, M. (1999). Psychologická diagnostika dospělých. Praha: Portál.
- Svoboda (ed.), M., Krejčířová, D., Vágnerová, M. (2015): Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Praha: Portál